

Aan Provinciale Staten

DATUM	06/08/20	NUMMER PS	Voegt de griffie toe
DOMEIN	SLO	COMMISSIE	RGW & BEM
STELLER	Leonie Oosterwaal / Sander Haak	TELEFOONNUMMER	0618908837
NUMMER	822653E5	PORTEFEUILLEHOUDER	Van Muilekom en Strijk

Onderwerp Statenbrief:

Rapport huisvesting arbeidsmigranten

Voorgestelde behandeling:

Ter informatie

Geachte dames en heren,

Essentie / samenvatting

Het landelijke Aanjaagteam Bescherming Arbeidsmigranten ('commissie-Roemer') heeft in 2020 misstanden gesignaleerd in de werk- en woonsituatie van arbeidsmigranten¹. Om specifiek het huisvestingsvraagstuk beter in beeld te krijgen heeft Companen/Decisio in opdracht van de provincie Utrecht onderzoek gedaan naar de omvang van het aantal arbeidsmigranten en hun huisvesting in de Utrechtse gemeenten. Nu zijn reeds circa 32.000 arbeidsmigranten werkzaam in de Utrechtse bedrijven. Dit onderzoek is nu opgeleverd en bevat een aantal waardevolle conclusies en aanbevelingen voor een vervolgaanpak.

In het rapport van Companen/Decisio wordt gesteld dat bestaande woonlocaties vaak ongeschikt zijn, gelet op de veiligheidssituatie, leefbaarheid of regelgeving. Daar komt bij dat vanwege een verwachte jaarlijkse groei van het aantal in de provincie werkzame arbeidsmigranten tussen 3,6% en 4,6%, tot 2030 behoefte is aan 11.835 extra woonplekken. Deze vraag valt binnen de opgave van het programma Versnelling Woningbouw. Dit betekent dat binnen de doelstelling van 100.000 woningen in 2030 ook een aanzienlijk deel passend moet zijn voor arbeidsmigranten, bijvoorbeeld in de vorm van flexwonen.

De aanbevelingen gaan uit van een regionale aanpak, waarin gemeenten, provincie, samen met huisvesters, werkgevers en uitzenders samenwerken en afspraken maken over de huisvestingsopgave voor arbeidsmigranten. Over deze aanbevelingen willen wij in gesprek gaan met de regio's Amersfoort, Foodvalley en U16. Alleen met breed draagvlak kan een succesvolle aanpak tot stand komen. Bij de aanpak ziet het college voor de provincie primair een faciliterende rol.

Inleiding

Arbeidsmigranten zijn van wezenlijk belang voor de economie in onze provincie. Ruim 7.600 Utrechtse bedrijven werken met arbeidsmigranten. Dit zijn voornamelijk bedrijven in de horecasector, uitzendbranche, groothandel en detailhandel. Eind oktober 2020 verscheen het landelijke rapport "Geen tweederangsburgers" van het Aanjaagteam Bescherming Arbeidsmigranten over de situatie van arbeidsmigranten in Nederland (zie bijlage). Uit het rapport valt op te maken dat er veel misstanden zijn, door bijvoorbeeld combinatiecontracten voor wonen, werk en zorg, onwenselijke woonsituaties, malafide uitzendorganisaties etc.

¹ Definitie: Een arbeidsmigrant is een persoon met een buitenlandse nationaliteit in loondienst bij een in Nederland gevestigde organisatie waarvoor loonheffing is betaald aan de Belastingdienst en die minder verdient dan het grensbedrag om tot de groep internationale kenniswerker te worden gerekend.

Goede woongelegenheid is een van de voorwaarden voor arbeidsmigranten om hier te komen werken. Het rapport van Companen/Decisio geeft een beeld van de omvang van de groep arbeidsmigranten die in de provincie actief is (32.510), en het aantal arbeidsmigranten dat naar schatting in de provincie woonachtig is (ca. 31.590). De arbeidsmigranten wonen grotendeels in onzelfstandige reguliere woningen. Een deel van de huidige woonlocaties is vanwege de veiligheidssituatie, leefbaarheid of regelgeving niet geschikt. Daarnaast ligt er een groeiopgave van 11.835 extra woonplekken voor de komende 10 jaar. Hierbij gaat het grotendeels om woonvoorzieningen voor tijdelijk verblijf.

Passende huisvesting voor arbeidsmigranten draagt ook bij aan het tegengaan van hieraan gerelateerde ondermijning, zoals uitbuiting, slechte huisvesting en zelfs mensenhandel. Zicht op verblijfslocaties en controle (toezicht/handhaving van deze locaties) kunnen helpen om dit tegen te gaan. Hier is een verband met de provinciale aanpak Vakantieparken, omdat arbeidsmigranten soms ook op deze parken worden gehuisvest. Op deze onderwerpen vindt reeds afstemming plaats.

In het rapport, dat als bijlage wordt meegestuurd, is detailinformatie te vinden over de nationaliteit van de arbeidsmigranten, de groei van deze groep in de afgelopen 10 jaar, de verdeling over de drie regio's U16, Amersfoort en Foodvalley en over de gemeenten, de prognose van groei van de groep arbeidsmigranten in de komende jaren, de in- en uitgaande pendel, en de sectoren waarin ze werkzaam zijn.

Vervolgprocedure / voortgang

Wij zullen het rapport agenderen voor de bestuursafdelingen van de genoemde regio's met betrekking tot economie en woningbouw, om de onderzoeksresultaten en aanbevelingen te bespreken met de gemeenten. In lijn met de aanbevelingen stellen wij de genoemde regio's voor om samenwerkingstafels in te richten waarin gemeenten en eventueel de provincie, samen met huisvesters, werkgevers en uitzenders samenwerken aan de huisvestingsopgave voor arbeidsmigranten. In deze publiek-private samenwerking is het vooral van belang om uit te wisselen wat partijen van elkaar nodig hebben om de huisvestingsopgave in te vullen. Deze tafels kunnen aan de slag met de overige aanbevelingen uit het rapport. Over de voortgang hiervan zullen wij u uiterlijk in het 4e kwartaal van 2021 nader informeren

Aanbevelingen voor de samenwerkingstafels

- Maak afspraken over de richtinggevende huisvestingsopgave per regio;
- Inventariseer lopende huisvestingsinitiatieven voor arbeidsmigranten;
- Maak uniforme regels voor onzelfstandige bewoning van de reguliere woningvoorraad;
- Werk met uniforme kwaliteitseisen volgens de SNF-norm (specifiek voor huisvesters van arbeidsmigranten);
- Werk volgens een uniforme aanpak handhaving van niet-gelegaliseerde huisvesting;
- Maak afspraken over beheer en communicatie rond huisvestingsplekken;
- Werk een aanpak uit voor de registratie van arbeidsmigranten.

Bij de aanpak zien wij voor de provincie primair een faciliterende rol (o.a. initiëren van regionale gesprekstafels, kennis delen van best practices andere provincies etc). Het is aan de samenwerkende gemeenten om de huisvesting op te nemen in hun (woon- en EZ-)beleid en samen met de marktpartijen de realisatie daadwerkelijk uit te voeren. Veel gemeenten in de provincie zijn zich al bewust van de urgentie van het vraagstuk. Bij het opstellen van het rapport is gebruik gemaakt van informatie die is aangeleverd door de gemeenten. Binnen de regio U16 is reeds een werkgroep actief die met input van de provincie Utrecht een "Instrumentenkoffer" ontwikkelt met goede voorbeelden voor de huisvesting van arbeidsmigranten.

Vanuit het programma Versnelling Woningbouw wordt de realisatie van flexibele woonvormen gestimuleerd. Deze flexwoningen kunnen een bijdrage leveren aan het huisvestingsvraagstuk voor arbeidsmigranten. Ook andere doelgroepen zoals vergunninghouders, starters en spoedzoekers kunnen hier van profiteren. Er wordt nu een Plan van aanpak voor Flexwonen opgesteld waarbij nader op dit onderwerp wordt ingegaan. En daarbij wordt uitgewerkt wat naast de provincie de andere betrokken partijen zoals corporaties, gemeenten, bedrijven, uitzendbureaus voor arbeidsmigranten, projectontwikkelaars en het rijk hier aan bij kunnen dragen.

Bij de huisvesting van asielzoekers en statushouders kan tijdelijk aanbod ontstaan voor arbeidsmigranten, als gevolg van de flexibilisering van de asielketen. Tevens wordt bij de huisvesting van statushouders gezocht naar combinaties met andere doelgroepen (waaronder arbeidsmigranten). Om deze kansen te benutten is de samenwerking opgezocht met de Provinciale Regietafel Migratie en Integratie (PRT). Zo is er bijvoorbeeld doorlopend contact met de 'provinciebrede kansmaker' die speciaal is ingezet voor de huisvesting van asielzoekers en statushouders.

Bijlagen

- Rapport 'Arbeidsmigranten in de Utrechtse gemeenten' (Companen&Decisio, april 2021)
- Rapport 'Geen tweederangsburgers' (Aanjaagteam bescherming arbeidsmigranten, oktober 2020)

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

Secretaris,
mr. drs. A.G. Knol-van Leeuwen